

BESLUT

2019-04-15

Dnr: 18/04372

SAKEN

Aktuellt, SVT2, 2018-12-12, inslag om statsbudgeten och regeringsbildningen; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

I påannonseringen visades bland annat en skylt med texten ”Budget klubbad” och följande sades av en nyhetspresentatör, A.

Det blir skattesänkningar nästa år, med eller utan ny regering. Budgetdebatt i *Aktuellt*s studio i kväll, Moderaternas Svantesson möter Miljöpartiets Bolund.

Samtidigt som det visades bilder inifrån riksdagen samt en skylt med texten ”Omröstning på fredag” sades följande av en nyhetspresentatör, B.

Talmannens bekymmer fortsätter. Svart vecka i den svenska politiken och ingen ny regering i sikte.

Inslaget handlade om att Moderaternas och Kristdemokraternas budgetreservation röstats igenom i riksdagen. Inledningsvis sades följande av en reporter.

Den budget som i dag på eftermiddagen klubbades igenom i riksdagen är unik. Det var inte regeringens budgetförslag som vann. Å andra sidan har vi ingen riktig regering. Sveriges budget för 2019 är ihopknäpad av Moderaterna och Kristdemokraterna och stöddes i dag av Sverigedemokraterna som känner att de nu äntligen fått makt över Sveriges ekonomi.

Därefter intervjuades de ekonomiskpolitiska talespersonerna för Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Liberalerna och Centerpartiet följt av att reportern sa bland annat följande.

2019 års budget kommer till stora delar gälla, oavsett vilken färg det blir på den nya regeringen. Nästa finansminister kan till exempel inte ta bort skattesänkningarna i budgeten. Det handlar till exempel om ytterligare att jobbskatteavdrag och sänkt skatt för pensionärer. Men budgeten innehåller också besparingar på 2,1 miljarder inom klimatpolitiken. Den omdiskuterade flygskatten tas bort liksom elcykel-premien. Man sänker energi- och miljöskatter med 1,4 miljarder och ökar subventionerna till jordbrukets diesel med 200 miljoner. Sedan finns också några ökade satsningar på sådant som laddstolpar och havsmiljö.

I en efterföljande debatt i studion medverkade en ledamot från Miljöpartiets partistyrelse och Moderaternas ekonomiskpolitiska talesperson och diskuterade budgetarbetet och några av de förslag som reportern nämnt. Bland annat sades följande.

(Nyhetspresentatör B) – [Namn ledamot] Hur ser du på att vi nu fick en moderat och kristdemokratisk budget under en övergångsregering? (Ledamot) – Ja, vi kan ju konstatera att det är inte såhär det är tänkt att budgetarbete ska fungera. Tanken är ju att en regering, med alla de resurser som finns på Finansdepartementet, med hundratals experter gör en budget som är väl genomarbetad. Nu kommer det i stället en budget från riksdagen som inte har någon chans att vara lika genomarbetad [...]. (Ekonomiskpolitisk talesperson Moderaterna) – [...] ska man nog också ha lite bättre koll på arbetet. Det är ju er budgetproposition, som är full av många anslag och inkomster, inkomstslag, som vi utifrån den då arbetar om. Det är ju den som är grunden för den budget vi lägger det är ju inte några få sidor som är Moderaternas budget, tvärt om.

Inslaget avslutades med att Sveriges Television (SVT):s inrikespolitiska kommentator kommenterade debatten och regeringsbildningen. Han sa bland annat att den kommande statsministeromröstningen inte skulle ge något resultat. Han resonerade även om hur talmannens arbete skulle fortsätta och om sannolikheten för ett extraval.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna är sammanfattningsvis kritiska till att uttrycket ”ihopknåpad” användes i inslaget och anser att det innebar ett ställningstagande.

En anmälare är också kritisk till uttrycket ”svart vecka”. Enligt anmälaren var det ett klart ställningstagande för en socialistisk politik att använda uttrycket i samband med att en borgerlig budget röstats igenom och då en socialdemokratisk statsministerkandidat riskerade bli bortröstad.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT har getts möjlighet att yttra sig över inslaget i förhållande till kravet på opartiskhet. SVT anför sammanfattningsvis följande.

Bakgrunden till inslaget var att riksdagen sagt ja till Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma reservation om förslag till statens budget för

år 2019. Formuleringen ”ihopknåpad” användes för att illustrera den fundamentala skillnaden mellan en budgetproposition och en budgetmotion.

En budgetmotion är alltid framställd under stor tidspress och går därför inte att jämföra med budgetpropositionen oavsett om man utgår från arbetstimmar eller utredningsarbete. Regeringskansliets arbete med budgeten för år 2020 inleddes i början av år 2019 som jämförelse. En budgetmotion tas av naturliga skäl också alltid fram med mycket begränsade resurser i jämförelse med regeringskansliets tillgång till personal med mera. Partierna har vanligen bara en handfull personer att tillgå, de mindre partierna ännu färre. Budgetmotioner, och sättet de tas fram på, skiljer sig alltså på flera sätt från en budgetproposition.

En budgetproposition bygger på ett omfattande utredningsarbete av regeringskansliets samtliga departement, inte minst finansdepartementets ekonomiska prognoser. Partierna i riksdagen utgår från budgetpropositionen när de skriver sina motioner. De gör tillägg eller avstyrker, oftast för att markera på vilka punkter de är oense med regeringen. Dessa budgetmotioner, som är betydligt mer rapsodiska och översiktliga än budgetpropositionen, går ytterst sällan igenom. De kan i stället ses som en illustration av oppositionens alternativ till regeringens politik.

Normalt lämnas också en budgetproposition in i september men år 2018 lämnades den i mitten av november. Kanslichefen i Finansutskottet har för SVT beskrivit situationen som extrem och unik i modern tid. På tio dagar skulle utskotten åstadkomma det som normalt får ta en månad.

Detta sammantaget gör det ytterligare motiverat att kunna använda den aktuella formuleringen. SVT anser att det inte finns någon politisk värdering i formuleringen ”ihopknåpad” utan att den syftade på att den budget som röstades igenom tagits fram med betydligt mindre resurser och under kortare tid än vad som normalt gäller för budgetar som röstas igenom i riksdagen. Den journalistiska friheten ger också utrymme för ett annat språk än det formella och för att använda ord och uttryck som används i dagligt tal.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att beskrivningen av Moderaternas och Kristdemokraternas budget visserligen var tillspetsad men mot bakgrund av SVT:s yttrande och den efterföljande debatten kan den inte anses stå i strid med kraven på opartiskhet och saklighet. Nämnden uppfattar vidare att uttrycket ”svart vecka” genom den inrikespolitiska kommentatorns analys syftade på att Sverige fortsatt stod utan regering och att det i närtid såg ut att förbli så. Inte heller detta uttalande medför att inslaget står i strid med kraven på opartiskhet eller saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Berivan Yildiz, Malin Bergström, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Pia Rehnquist och Kristina Åberg efter föredragning av Cecilia Smitt Meyer.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Cecilia Smitt Meyer

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.